

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Egyben negyedévre . . . 3 korona.
 Félévre 5 " "
 Három hónapra 8 " "
 Évi 20 "

László József
 kiadó és laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 filler.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 27
 Kéziratok nem adnak vissza.

Bágyadt erkölcsök.

Debreczen, augusztus 13.

Társadalmunk büneit eléggé osterozni nem lehet. Mintha kivesszett volna belőle minden jó, minden nemes.

Megbotránkozással tapasztalom, hogy mennyire meglazult a hit fogalma is, az erkölcs, a szeretet, mely összekapcsolná azon homogén elemeket, melyekből társadalmunk alakult. Es ez elfajulást, sajnos, már az ifjuságnál, hazánk reménységénél észlelhetjük. Mert ők is már nem az erkölcs nemesítő forrásait keresik fel mohó hévvel, hanem igen is vallják Epikur elvét: Minden órádnak leszakaszd virágát! És e törekvésükben nem ismernek határt. Minden utat-módot felhasználnak e céljuk elérésére és azalatt szünetel a tudományok iránti lelkes hév, nem esábitja őket az örök igazság nemes csarnoka, hanem igenis a tivornya, a dáridó . . .

Az erkölcsök lazulása mondhatni periodikus utat végez. Hullámszerűen, majd az erkölcsök gyöngülését, majd erősödését tapasztalhat-

juk a nemzetek életében. Az erkölcs periodikus mozgásának most azon a pontján állunk, midőn az csak mint régi idők naivitása tűnik fel a jelenlegi felvilágosodott emberek előtt és gunyos mosolylyal honorálják azokat, kik az erkölcsök használásából következtetéseket mernek levonni a társadalmi kötelekek bomlására.

Be kell ismernünk, hogy az értelmi képzés minden irányban általánosabbá, szélesebbé és mélyebbé vált, a mely önmagában véve öröndetes tény még nem jogosít fel arra az állításra, hogy közönségünk általánosabb és mélyebb értelemben véve műveltebbé vált volna.

Az agynak tulnyomó fejlettségében és a szivnek egyidejűleg való hátramaradásában kevesem egy igen aggasztó betegségnek a jeleit. — Ugyanis a modern családi élet háztartásában mindenesetre az értelem az elkényeztetett és tulkapó fiu, ellenben a sziv és kedély a — hamupipóke szerepére vannak utalva.

Mert nem a kedély világának szomorú pusztulására vall-e, hogy a

midőn rámutatunk a békés, nyugodt családélet búbájára, izgatott szavakkal kérdezik: „Mit csináljak enyéim között? És a családi élet ez állítólagos unalmasságának tárgya — eljutottam ime czéломhoz — a hölgy, a kit már Schopenhauer, a legfanyarabb német filozóf, a modern műveltség nagy szerencsétlenségének, a haladás igen nagy gátjának és számos emberi boldogtalanság kuforrásának tekint.

Ennek a forrása tulajdonképpen XIV. Lajos francia király udvarában keresendő, a hol legragyogóbb műveltségbe a nőt üres diszítés gyanánt illesztették be s ezzel megfosztották természetes szerepétől, a mi elég világosan a fajfentartás nagy földadatainak teljesítésében merül ki.

Ez alatt természetesen a szabadon vizsgálódó elme nemcsak a szülést, a bölcsőringatást, a sütés-főzést érti, hanem mindazokat a szociális földadatokat is, melyeket egyedül vagy leghelyesebben a nők tudnak ellátni, a milyen pl. a nyomor enyhítésének szakadatlan mun-

A „Szabadság“ tárczája.

TÜZ ELLEN.

Irtá: Eugène Fourrier.

William Archibald, gazdag brazíliai, Párisba jött lakni egy időre. A boulevard des Capucinesben csinos lakást bérelt, amelyet kényelmesen berendezett.

Havannából háromezer szivart hozott magával s azokat szerette volna tűz ellen biztosítani.

Miután tudakozódott, elment egy biztosító társasághoz.

— Lehet itt tűz ellen is biztosítani? — kérdezte az egyik alkalmazottat.

— Igen, uram, a Dompagnie, melynek teljesen befizetett ötvenmillió frank az alap tőkéje, megtérít minden tűzvész, elemi csapások, szerencsétlenségek, lopás stb. által elvesztett ingó és ingatlan tárgyat, a lakásban épen úgy, mint másutt; biztosít lőpor, gáz, petróleum s minden egyéb robbanások ellen; garanciát vállal, megtérít, kifizet, stb., stb., Feltételeink a prospektusban foglaltaknak, amelyet postán díjmentesen küldünk bárkinek.

— Helyes. Akkor jó helyen járok.
 — Társulatunk minden más társulat közül a legkomolyabb s ügyfeleink száma naprólnapra növekszik.

— Biztosít mindent, ami éghető?
 — Nemesak tűz ellen biztosít, hanem minden néven nevezendő kár ellen. A társulat alapítása óta hatvan milliót fizetett ki ügyfeleinek. Ön, uram, bizonyosan a butorait akarja biztosítani?

— Nem. Azokat Amerikában biztosítottam. Braziliában lakom.

— Értem, uram. Ön állatsereglettel bír és biztosítani akarja vadállatait.

— A vadállataim Ausztriában vannak biztosítva; sokat utazom.

— Értem már, uram: vasuti szerencsétlenség, hajókatasztrófa ellen kíván biztosítást.

— Angliában már biztosítva vagyok.

— Tehát az életét, hogy halála után nagy összeget örököljön az özvegye s biztosítva legyen a gondok ellen.

— Nőtlen vagyok.

— Akkor esetleg a saját javára. Bizonyos korban kifizetünk önnek egy összeget, hogy az aggkora nyugodt legyen.

— Nem; nagy vagyonom van.

— Biztosíthatjuk lopás ellen.

— Fölösleges.

— Akkor hát mondja meg, uram, mit kíván?!

— Megmondom, ha szóhoz juttat. Hiszen mindig ön beszél.

— Uram, biztosítom önt teljes késégemről.

— Köszönöm. Tehát biztosítani akarok tűz ellen háromezer darab havannai szivart.

— Szivart? — kiáltott fel meglepetten a hivatalnok. — Szivarokat nem szokás tűz ellen biztosítani.

— Ha önök nem teszik meg, elmegek másához.

— Ezt ne tegye, uram. Biztosítjuk a szivarjait. A társulat mindent biztosít. Milyen összegre kívánja ön.

— A szállítás és vám költségével 400 frankomba kerültek.

— Jól van, uram, azonnal elkészítem a szerződést s holnap elviszik önhez.

Másnap egy hivatalnok elment a barziliaihoz, magával hozta a kész kötlevelet, amelyett Villiam ur nyomban alá is irt. Tíz évre szolt a biztosítás.

Ettől fogva valóságos szivareső boldogított mindenkit, aki a brazilliai közelébe jutott. A szolgálja, a házmestere, barátai dusádkodtak a pompás havannákban, amikkel őket a brazilliai megkinálta.

kája, a betegápolás, a vallásos hit ápolása, a szelidebb erkölcsök, az izlés és a művészeti érzék elterjesztése s általában kitöltése azoknak a nagy házagoknak, a melyeket a férfiak alkotó munkája okoz, vagy maga után hagy.

Sok a képzelőtehetség mértékével mérhető tehát föl, hogy mennyivel kedvezőbb ábrázata volna e fiatal század műveltségének s mennyivel több boldogságot nyújthatna a művelt élet a családoknak és egyeseknek, ha abban a korban élő birhedt asszonyoknak nem volna még ma is szemünk előtt élő, a társaságban ugyan törve, de még mindig szereplő utódja, a mely megmétélyezi a levegőt, gyaussá teszi — oh nem a nőket! — a férfiakat, a kik gyáván meghunyászkodva türik saját boldogságuknak megaláztatását, jó hírnevük megkisebbitését, mert szem előtt kell tartanunk azt, hogy a titkos megvetés mindig a gyöngeségnek a jele és senki sem érheti el azt, mire önmagát képtelennek tartja.

Tagadhatatlan, hogy ez a kérdés társaságunkban kezd formát nyerni s a közéletben egyre erősebb az áramlat, a mely a tetszelgő, fényes és illatos asszonyi nyeglegeseket megtámadja.

Erre pedig szükségünk van, mert az életnek vannak fokozatai s minden műveltség csak annyit

ér, a mekkora fokát annak betölteni képes.

Hiszem, hogy sok ember akad, aki rezignációval veszi e sorokat, mivel a női becsület és méltóság tulajdonképpen nem közügy, úgy legalább ott nem az, ahol annak a védelme a jó erkölcsökben és a társadalom illemdexében be van fejezve.

De az általános nagy érdek magaslatára emelkedik ott, ahol a társadalomban dekadens erkölcsök terjednek el és kikezdi az általános becsületbeli méltóságot.

Fájdalommal vagyunk kénytelenek konstatálni, hogy a terjedő léha szellem — melyben kiváló szerep jut a mi ficsurjainknak — lerántotta magához az irodalom egy részét is s a házasságtörések, esábitások, feslett asszonyok magaslatójává tette s a családi szentélybe betolakodó léha fráterek diszkrét és sokat sejtető mosolyait erélyes rendreutasítás nélkül vagyunk kénytelenek tűrni. Ennek oka természetesen a boldog családi élet hiányosságában keresendő, a hol találunk férfiakat, a kiknek a valódi gyönyörűségekről, az észről és a szívről fogalmuk sincsen, a kik fonák szomjúságukat öntözgetik és aprócska indulataikat ápolgatják egy egész életen keresztül s meghalnak a maguk koldus előítéleteikkel és szánandó bizalmukkal a nélkül, hogy az emberi létben rejlő hatalmas természeti erőknek a férfiúi jogaiknak

csak kívánt, de soha el nem ért boldogságait csak egyszer is megízlelhetnék volna.

Ennek, a mi hirtelen művelt világunknak olykor a fejéhez kell verni az igazságot. Szinte többször a fejéhez kellene verni, mint az történik.

Mert vértázító az, midőn egyes nő viselkedése a magyar asszony hagyományos nimbuszát, a mely mindnyájunk büszkesége, távolról is sérti. A szecsessziós kor hölgyeinek és lovagjainak jó tudniok azt, hogy a közönség szeme rajtuk függ és bizonyára mély részvétellel fog tapsolni a játék hőseinek, a kiket a nemezis — daczára a pompás alakításnak — előbb-utóbb utol ér.

A női becsület kemény és ha kell kiméletlen védelemben részesüljön. Ez nem prédikáció. De azért mégis szükséges, hogy az emberek megtanuljanak látni és megismerni olyan dolgokat, a melyek előtt a prűdéria illedelmesen szemet huny. A társas életnek föl kell bátorodnia a szigorubb fölfogásig.

Hortobágyi csikósok az amerikai elnöknek.

Zseni József levele.

— Saját tudósítónktól —

Debreczen, augusztus 13.

Többször megemlékeztünk már arról a szép adományról, melylyel a Hortobágy lakói kedveskednek az Egyesült

— Csak gyúcsón rá, biztosítva van!

Néhány hónap mulva nem maradt hírmondónak több egyetlen szivarnál.

William Archibald nyomban jelentkezett a társulatnál.

— Uram. — mondta a hivatalnoknak — ön emlékezni fog arra, hogy nyolcz hónap előtt háromezer szivart biztosítottam tűz ellen az intézetnél.

— Nagyon helyesen tette, uram.

— Annál is inkább, mert a szivarjaim elégték s azért jövök, fizessék ki nekem a biztosítási összeget.

— Helyes. Azonnal fölveszem a jelentést. Mikor égtek el a szivarok?

— Az utolsó ma reggel.

— Tehát nem együtt égtek el?

— Nem. Egyik a másik után.

— Ez egyszerű. Nem volt tudomásunk a tüzvészről. Ez azonban nem tesz semmit. Megbizotunk még ma megfog jelenni a helyszínen.

— Köszönöm, mondta a braziliai és eltávozott.

Néhány órával később megjelent a lakásán a társulat embere.

— Teljesen elégték a szivarok? — kérdé.

— Teljesen.

— Szabad a hamut látnom?

— Már eltakarítottam.

— Meg kellett volna őriznie, amíg eljövök.

— Be tudom bizonyítani tanukkal, hogy a szivarok elégték. Itt a házmes-

ter, a szolgám, néhány barátom; ez elegendő, azt hiszem.

— És hogyan tört ki a tűz? Kályha mellett álltak a szivarok?

— Dehogyan. Elszivtam őket.

— Elszivta? és azt hiszi, hogy a társulat kifizeti a tüzkárt? Oh tréfál!

— Egyáltalán nem tréfálok. Biztosítottam a szivarjaimat tűz ellen, a szivarokat tűz emésztette meg, követelem tehát a 4000 franknyi biztosítási összeget.

— Arra ugyan várhat!

— Akkor bepöröltem a társulatot!

— Pörölje be!

— Jól van.

A braziliai nyomban fölkereste a legjelesebb ügyvédet, aki beadta a keresetet a társulat ellen a kereskedelmi bíróság előtt.

Az ügyvéd fölhasználta minden ékesszólását, hogy bebizonyítsa az ügyfele igazságát. Hivatkozott a szerződés szószerinti szövegére: „a tűz által való megsemmisülés” esete napnál is világosabb.

— Bíró urak — szónokolt az ügyvéd — számítnak az önök általánosán ismert éleslátására és igazságosságára. Ügyfelem külföldi, aki eljött Párisba, az imádott, a nagy, a híres Párisba, a hol nagy összeget költ, hogy lelkesedését, rajongását szép fővárusunk iránt bebizonyítsa. Egy kétszínű biztosító társaság azonban megingatta ügyfelem jó véleményét a francia nemzet iránt, s ha a

tisztelt bíróság nem szolgáltat neki igazságot, elviszi rossz hírünket messzi hazájába s közzéteszi valamennyi külföldi lapban.

Tisztelt bíróság, bátorodom figyelmeztetni, hogy ez nem pusztán kereskedelmi per amely fölött önök bírskodnak, hanem a megsértett vendégjog megtorlása. Hazafias kötelességet kell önöknek teljesíteniök, mert ez előtt a külföldi ur előtt Franciaország reputációját kell megmenteniök. . .

A bíróság megszívelte a dolgot s igazságot szolgáltattott: kártérítésre és a költségek megfizetésére ítélte a társulatot.

A bíróságtól távozóban az ellenfél ügyvédje megszólította a győzelmes kollegáját.

— Ön az első istacián diadalt szerzett; de a másodikon mi fogunk győzni.

— Mit mond? — kérdezte Archibald.

— Azt, hogy a társulat megfölebezi az ítéletet.

Három nappal később Archibald idézést kapott az ügyészségtől, hogy nyomban jelenjék meg.

Nagyon meglepődve sietett engedelmesskedni a parancsoló irásnak.

Az ügyész komoly hangon olvasta fel előtte a vádiratot:

— Archibald, azzal vádolják önt, hogy sajátkezüleg felgyújtotta azt az árut, amelyet a Lune biztosító társaságnál biztosított. Ezért a csalásért felelős-

Allamok elnökének. Megírtuk, hogy Zseni József az „Országos Nemzeti Szövetség” alelnöke viszi Amerikába a diszszázlóval együtt a debreczeni ajándékokat is, melyeknek beszerzési árát 300 koronát közadakozás útján kértük a város hazafias közönségétől. A felhívás elhangzott, de mert eddigelé eredménytelenül, — újból felemeljük kérő szavunkat: hivatkozva Debreczen polgárainak nemes áldozatkészségére.

A késlekedést és közönyt erősen ostorozza Zseni József, az ajándéktárgyakat vivő szövetségi alelnök is, ki tegnap a következő levelet intézte e tárgyban Szávay Gyulához, a debreczeni kamara poéta-titkárához:

Kedves Szávay ur!

Soha sem bocsátom meg Kolumbusznak, hogy fölfedezte Amerikát! Lelkem indulatának ezt a különös megnyilatkozását nem egy indok érlette meg bennem; föltudnék közülök sorolni főnkadás nélkül legalább is 25-öt, amint hogy mi meg 25-öt érdemelnék olvasatlanul azért, hogy délibábra építettünk, lett legyen bár az hortobágyi származásu.

De hát miért is haragszom Kolumbuszra Amerika felfedezése miatt.

Először is azért, mert hazánk lakosságának 20-ad része nem vándorolhatott volna ki az operenciás tengereken túlra s most nem kellene utánuk vinni a nemzeti zászlót az ősi Turul madárral s nem kellene fülükbe harsogni „Hazádnak rendületlenül”, az itthon maradottakkal pedig azt megértetni, hogy „Nem hagyhatja el a magyar a magyart”.

Másodszor . . . Azt hiszem elengedi indokaim további felsorolását, hiszem,

ségre vonom. — Gyujtogatás és család: mit hozhat fel védelmére?

— Nem értem az egészet; az ügyvédekkel szeretnék előbb beszélni.

— Udvariasságból, mint idegen iránt szívesen adok önnek szabadságot, ha a kellő garanciát megadja . . .

A braziliai futott a fiskálishoz.

— Ez komoly dolog — felelte az ügyvéd. — Ez alkalommal a társulat fölénk kerekedett. Kényszer munkára ítélheteti önt.

— Ugyan! Engem? — pattant fel a braziliai. Majd golyót röpíték az igazgató fejébe.

— Ez nálunk, Franciaországban nem szokás.

— Akkor hát elutazom innen. Megyek tüstént Rio de Janeiroba.

— Azt meg se kísértse. Mielőtt elindulna, letartóztatnák.

— Tehát mit tegyek?

— El kell mennünk a társulat igazgatójához s rábírnunk őt, hogy vonja vissza a följelentést.

A braziliai beleegyezett, kossiba ült az ügyvédjével s az igazgatósághoz siettek.

A társulat megfizettette a braziliaival a per költségeit, mire a panaszt visszavonta.

— Milyen különös ország ez az önöké, — mondta a braziliai. — Ugyanabban az ügyben az egyik bíróság igazat ad nekem, a másik elítél. Nem értem az egészet, jobban szeretem a mi wadságunkat.

ugy is tudja, amiket elmondani akarnék; de 25-öt még sem engedem el. Ha ugyan is Amerika nem volna, akkor nekem most gondom nem, de hajamszála bizonynyal több volna, hogy társadalmunk közönyén és szörnyűségén erdőként meredhetne.

Azt írja ugyanis Ön nekem, hogy az Amerikai Egyesült Államok elnökének szánt hortobágyi különlegességek már együtt vannak, csak a pénzbeli fedezet hiányzik reá, aminek összegyűjtésére minden felhívás eredménytelen marad!

Tessék a felhívást megismételni, — ha nem is közkívánatra, de közszükségből és Debreczen jó hírneve érdekében. Kérem a közöny kapuja nem piskótából, hanem többszörösen vastag s talán éppen vaslemezekből van összeróva. Kitartással kell azt döngetni. Hát azért élt volna Botond, hogy ne legyenek az erőfeszítésben követői!? Tessék csak a kollegiumban őrzött gerundiumok közül egyet elővenni; az erő imponálni szokott. Magunkról tudom, vagy inkább gondolom, hogy a nemzet Génuszának sokáig kellett az én hátamat is döngetnie, amíg kitudott üzni a tunyaság, a tehetetlenség, a közönyösség posványából, melyben magyar társadalmunk óriási része leledzik; amíg megtudtam érteni intelmét: „Magyarország megvárhatja, hogy minden hazafi teljesítse iránta való kötelességét.”

Azért néha napján nem árt ám egy kis időre csalánná átváltozni a szó nemesebb értelmében, mert hát a magyar ember egy kicsit hajtós, megkívánja a természetét a esiklandozást.

Azt hiszem azokkal is így vagyunk, akiknek áldozatkészségére ön számított. Hát esiklandozzuk meg őket egy kissé. Lehetetlennek tartom ugyanis, hogy Debreczen ne tudná azt megérteni, hogy az Unió elnöke iránt megnyilatkozó figyelme mennyire felköltené az amerikaiak rokonszenvét az ott élő magyarság részére. En magam ismerek egy néhány olyan férfiat Debreczenben, hogy ha azok közül csak egy magáévá teszi az ügyet, hát nem adok neki 48 órát s a szükséges összeg együtt lesz. Hát még ha a lelkes honleányok — feleségeik — is kezükbe vennék a dolgot akkor egyszer sem fog leáldozni a nap Hortobágyon s én markomba fogok nevetni az ön kishitűségén.

Nem hiszem tehát, hogy Debreczent innen kellene kisgíteni az ajándéktárgyaknak pénzműveleti megoldásában, ami lehetetlen is, mivel szövetségünk a tárgyak elszállításánál s az emlékkönyv külső dísz munkájánál — ami fel fog rugni vámmal együtt 300 koronára több terhet — anyagi fedezet hiányában — nem vállalhat el.

Tessék csak elgondolni mekkora hazugsággá nőné ki magát, ha ezeket az emléktárgyakat, melyeket önnek sikerült 300 koronából előállíttatnia, nem Debreczen adná, melynek sajtója sietett jóhiszemű lelkesültségében világgá bocsátani azt, hogy Debreczen mit küld Roosevelt elnöknek; a Pesti Hírlap szerint egész vagyont érő tárgyak ezek. En a hazugságokat nem szeretem s bizonynyal önnek is az a véleménye, hogy ennek az ajándékozásnak csak úgy lesz erkölcsi értéke és értelme, ha az Debreczen nevében történik.

Eh uraim! csináljunk már egyszer egy kis igaz magyar társadalmi politikát. A népek rokonszenvének megnyerésére ne szalasszuk el a legkisebb, a most kínálkozó alkalmat se. Milyen szép dolog is lenne, ha a Debreczent és a Hor-

tobágyot feltüntető kézsorozatot magában foglaló Emlékkönyv meleg ajánló sorokkal az Unió elnökének asztalát díszítené. Az Unió 1851-ben Kossuthért hadihajót küldött s úgy fogadta, mint senkit sem azelőtt sem azután; 180 nagy város intézett hozzá feliratot! Hát mi nem volnán képesek a történelmi emlékek becses szárait tovább bogozni.

Előre Debreczen! Ne mondhassák elleneik, hogy a magyar társadalom olyan, mint a kiesélt kéve, nincs abba meg a nemes eszmék csirázására s ha erőt próbára tevő csiholás után meg is gyulad, akkor is csak szalmalángot vet. A multat dicsőíteni még nem elég, a nagy örök árnyékában renyhén meghuzódni csak erőtlenség szokott, az erős nemzeteket hordoz szívóben s folytatja a multat a jövő kiépítésében!

Talán hosszabban is időztem a tárgynál, de a hazáért tenni és szenvedni nekem elemem.

Hazafias üdvözlettel:

Zseni József.

Eddig a levél, melyhez a magunk részéről azt a megjegyzést esatoljuk, hogy alig hinnők Debreczen közönségéről azt a föltevésnek is bűnös közönyt és nembánomságot, a melynek fényes czáfolatát mielőbbi tömeges adakozásokkal kívánjuk megadni. A szép és fölötté kedves eszme megérdemli a legszélesebbkörű érdeklődést, az ajándéktárgyak beszerzési ára pedig sokkal kisebb, semhogy összegyűjtése nehézségekre ütközhetne.

Adományokat lapunk szerkesztősége is elfogad a hazafias célra. A befolyt összegeket a nyilvánosság előtt nyugtázzuk.

Nagyváradai kritika

Debreczenről.

Felelet a debreczeni válaszra.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 13.

Történt pedig az Urnak jelenleg folyamatosan levő esztendője egyik szép hajnalán, hogy Ady Endre, a mi kedves nagyváradai poétaszerkesztő kollegánk nagyot és merészet gondolva hol Debreczent, hol Szegedet, hol mindakettőt együtt — lecsepülte egész a sárga földig. A kálvinista Rómát összehasonlította a Pecze-menti metropolissal és kisütötte, hogy bizony-bizony pinesi kutya Debreczen, Nagyváradhoz képest. Elmondott bennünket „zsiros városnak” és más egyebeknek, úgy dobálódzván a jelzőkkel, a mint azt fiatalos, tüzes lelke tollára diktálta.

Hogy őszinték legyünk — még magunkkal szemben is, hát bizony volt abban a sok erővel megírt cikkben szörnyen sok abból a fajtából, a mit igazmondásnak neveznek. Érezte ezt Ady Endre, a cikkíró is és mint befejező sorraiból kitetszett, bátor bajvivóként elkészült az igazmondással kapcsolatosan járó fejbeverésekre.

Csalódott . . . Debreczen kétségbe vonta Ady Endre igazait és nem nyult az ólmos bot után. Főbeverés helyett Zoltai Lajos, a mi immár országos nevű történetíró kollegánk hosszú cikkkel válaszolt a nagyváradai kritikára és . . .

multból merített statisztikai adatok egész oceánjával tiltakozott az ellen a vád ellen, mintha Debreczen nem fejlődött és nem fejlődne előismerésre méltó hatalmas lépésekkel.

Zoltai Lajos válaszára tegnap felel a „Nagyvárad Napló“-ban Ady Endre. Cikkét egész terjedelmében alább közöljük azzal a határozott hittel, hogy ezzel a lovagiasság szabályai szerint befejeztetett a Nagyvárad és Debreczen között fölmerül affair és misem fogja gátolni a két testvértörvényhatóságot abban, hogy az esetleg létesítendő „Városok Szövetkezeti Bankja“ czimmal tervezett központi pénzügyintézetnél egymásra licitálva vegyenek föl nagyobbnál nagyobb nagy- és függő kölcsönöket, a haladás, a modern fejlődés fokmérőjének: kulturális intézményeiknek szaporítására, erősítésére.

Ady cikke, mely „Válasz egy apológiára“ czimmal jelent meg, a következő:

Távol voltam Nagyváradtól s most olvasom csak azt a tudós és lelkes apológiát, a melyet Zoltai Lajos irt, jeles kollegánk s nekem legelső szerkesztőm, a Debreczenről írott rövid kis cikkemre.

Nem vádoló meg érte, hogy válaszában engem az én cikkem egy képtelen, lehetetlen, sajtóhibás mondatával aposztrófált, de az az aránytalanság bánt, hogy az én odavetett reflexióim ellen a kutatásoknak, adatoknak egész arzenálját állította s már apológiájának kvantumával, masszájával agyonnyomta az én cikkecskémet.

De voltaképen ez sem bánt nagyon. Nem vagyok monografus s nem ambicionál, hogy az legyek. A tudós címre sem vágyakozom. Vagyok egyszerű újságíró, ki jó látású és becsületes akar lenni mindig s a ki a maga becsületeseknek tartott impreszióit nem szereti lenyelni.

A miket pergamentekről, sárgult papirokról szedett össze Zoltai Lajos, azokhoz nem óhajtok én nyulni. A históriáról, a mult kultuszáról olyan a hittem, a melyet okvetlenül legalább is szeczesziósnak kell, hogy nevezzen, a jámbor, polgári alaposság és vaskalaposság. A szociológia fanatikusa vagyok. A meglevő faktorokkal szeretek számolni s a jelen érdekekkel, de még inkább a jövő. Históriajával minden nációt lefőz a görög vagy a spanyol. — Amerikának alig van históriája. Székesfejérvár metropolisz volt, mikor Pestnek nem volt jóformán híre hamva sem. Ha hát el is ragadtán a gyönyörű mult, a melyet Debreczenről Zoltai feltár, azt a jövőt nem látatja velem, amelyet én keresek. És nincs módomban nagyon sokakkal, nálamnál különbekkel együtt, Debreczenről többet tartanom és várnom, mint eddig.

Valamikor sovinszta voltam kuruczszágból, ma talán az egyszeregy erejénél fogva, kényszerűségből tudnék sovinszta lenni. Sovinszta kurucz koromban a legnaivabb lelkesedéssel habzoltam a debreczeni magyar levegőt s a legrövidebben és legbiztosabban megcsömörültem. Azóta is alig tudok helyrejönni.

Debreczenben — szép magyarsággal irván — kiseret a magyarságból az ember. Máshol kell aztán, valósággal kirajzolt terv szerint, lelkében a faji érzést restaurálni. En például a kozmo-

politának kiáltott Nagyváradon kezdem hinni, hogy minden kisépnek sovinsztának kell lennie s egyetlen magyar politika a kulturállam kiépítése ugyan, de a magyar fajta teljes diadalra juttatásával. Ez persze nem azonos sem a klerikális hajlandóságu magyarok nácionálizmusával, sem a debreczeni szittyák vadmagyarságával. Inkább valami összepárosítása Bánffy Dezsőnek, az erdélyi kálvinistának s Vázsonyi Vilmosnak, a nagyon rettegett terézvárosinak.

Es aztán nem is kell már többet mondanom. Ez az én hitem és programom nem kaphat táplálékot Debreczenből. A hol a konzervativizmus szervi baj s az öntelt vad magyarság fékezhetetlen indulat, onnan én nem kaphatok sem kulturára sem magyarságra semmit. És mert Zoltai Lajos Váradról is ír, hát röviden konstátálom, hogy Váradban igenis a legimponálóbb jelekben jósolja magát a jövő. Nálam ez nem lehet lokálpatrióta rajongás, mert én nem vagyok ős váradí, a mint Zoltai ős debreczeni, sőt nem is kötöttem s nem is szándéksom kötni Nagyváradhoz az életem sorát. De szeretem, becsülöm és sokratartom e várost, mert magyar, merész, munkás és modern. E város lelkében tehát benne van az én credom.

Végül nagy tisztelettel hajlom meg az én első újságíró mesteremnek, Zoltai Lajosnak tudása, egyénisége előtt s hiszem, hogy más volna, sokkal reményesebb Debreczen, ha sok Zoltai Lajosna volna. Így azonban boesásson meg nekem, a volt debreczeni diáknak, egykor kollegájának, hogy ő sem tudott meggyőzni.

(a—b.)

UJDONSÁGOK.

A debreczeni

kereskedelmi és iparkamara ünnepe.

Az előkészítő bizottság ülése.

A debreczeni kamara székházavató és muzeumberendező bizottsága Szabó Kálmán elnökle alatt látogatott és élénk ülést tartott tegnap délután, mely alkalmal az elnökség beszámolt a kamarai házavató, az országos kamarai gyűlés és az ezzel kapcsolatos máramarosi kirándulás ügyében törtétekről, valamint az iparmuzem berendezési munkáinak eddigi folyásáról.

Az ülés közhelyesléssel fogadta a bemutatott programokat, melyeket az elnökség a bizottság korábbi megállapodásai szellemében, a többi kamara részvételével szerkesztett meg. A hivatalos meghívók általános körvonalait állapítják meg az ünnepi mozzanatok rendjének, az egyes pontok közt hagyott hézagok arravalók, hogy egyéb helyi igények és udvariassági érdekek azokban megoldást nyerjenek. Így a vasárnap délután a hivatalos ebéd után szabadra van hagyva, hogy a kamara vendégei eleget tehessenek a hozzájuk intézendő esetleges meghívásoknak. Valószínűnek látszik s a bizottságban illetékes szavak is estek arról, hogy az ipartestület, ugy a kereskedelmi társulatok megfogják invitálni a vendégeket testületi, illetve társulati helyisé-

geik és intézményeik megtekintésére; a „Kereskedelmi Társulat“ ezenkívül vendégül is látja a kongresszus tagjait hétéfőn délben a vasuti vendéglőben rendezendő villásreggelire. Ennek elköltése után indulnak a vendégek a máramarosi kirándulásra, melyet az ottani vezető egyének nagy szeretettel és figyelmességgel rendeznek.

Szávay Gyula titkár beszámolt az érdemben tett máramarosi utja eredményéről s a bizottság örömmel vette tudomásul a jelentést. Lator Sándor orsz. képviselő és Hetény György polgármester elnökle alatt bizottság alakult ott, mely a kamara máramarosi tagjai közbenjöttével apróra kidolgozta a kirándulási tanulmányut részleteit. A város és a megye intéző körei, élükön Rosner Ervin báró főispánnal, nagy szíveséggel vesznek részt a fogadásban s a vendégekkel való foglalkozásban.

A társaság délután ötkor érkezik Szigetre, megtekinti a várost, este színházi előadást néz végig, utána a m.-szigetiek társasvaesoráján vesz részt. Reggel 6 órakor kirándulás Rónaszékre; ott a sóbánya megtekintése után átutazás Kamarára, az állami sóőrő-malom és állami fűrésztelepek megszemlélésére, villásreggeli, utána kocsis-utazás Erdész-völgybe (Kuzi), majd Nagy-Booskóra, hol az ország legnagyobb vegyi-gyárának megszemlélése után ebéd és visszautazás M.-Szigetre, illetve innen Debreczenbe.

Ami az ünnepek helyi programját illeti, az semmiben sem változik. A házavató díszülés programját az elnökség jóváhagyás végett a miniszterhez felterjesztette.

Ez a program aszerint módosulhat, amint a miniszter személyesen vesz részt — díszelnökként — a gyűlésen, vagy megbízottat küld. Ettől függ az is, hogy vajjon kongresszusukat a kamarák már vasárnap, 14-én megkezdik-e, vagy hétfőn. Az pedig, hogy a kongresszuson a kassai kamara indítványa értelmében pusztán a gazdasági önállóság kérdését tárgyalják-e, vagy azzal együtt a megállapított napirendet, attól függ, hogy vajjon a kiegyezés kérdése akkoriban milyen országos hangulatot teremt.

A kamarai díszebédéről a bizottság később határoz. Az elszállásolás eszközésére pedig Hauer Bertalan kamarai tanácsos elnökle alatt szűkebb bizottságot küld ki. Vasárnap este a vendégek a nagy-erdőben szórakoznak. Ez alkalmal átnézte a bizottság a meghívottak névsorát s bár nagyon óhajtotta volna, hogy a meghívás szélesebb körre terjedjen ki, de helyisége szűk volta miatt ezt lehetetlen volt tennie. Végül meglegedéssel vette tudomásul azt a széleskörű munkát, mely az iparmuzeum rendezése tekintetében eddig teljes eredménnyel folyt s melynek következtében az iparmuzeum érdekessége és teljessége, dacára a rövid időnek, immár biztosítva van.

* **Kossuth-ünnep Debreczenben.** A magyar nemzet nagy fiának, *Kossuth Lajos*nak születése századik évfordulója kegyeletes megünneplése czéljából megindult mozgalom mind nagyobb arányokat ölt *Debreczenben*. Szeptember 19-ét párt- és felekezeti különbség nélkül óhajtja megünnepelni a kálvinista Róma. Ez ünnepség programjának megállapítása végett rendezőbizottság alakult, melynek tagjai *Komlóssy Arthur* főjegyző elnöklelte alatt: *Körnér Adolf*, *Bakonyi Samu dr.*, *Dobieczy Sándor*, *Varga Lajos dr.*, *K. Tóth Sámuel*, *Kertész János* és *Illésy Gyula* jegyző. A küldöttség ma délután négy órakor a városháza tanácsnoki szobájában ülést tart, melyen a nagybizottság első értekezletén nagyjából körvonalozott programot állítják össze és egy rendkívüli közgyűlés egybehívása iránt teszik meg a szükséges intézkedést.

* **Vasutasok aggkori ellátása.** Mint értesülünk, *Láng Lajos* kereskedelemügyi miniszter elhatározta, hogy a nyugdíjban nem részesülő magyar királyi államvasuti alkalmazottak aggkori ellátása érdekében nyugbérálapot létesít s a pénzügyminiszter hozzájárulásával intézkedett, hogy a szükséges költség már az 1903. évi költségvetésbe felvétsék. Az alapszabályok tervezetét a miniszter még oly időben szándékozik letárgyaltatni, hogy az intézmény jövő évi január elsejével életbeléptethető legyen.

* **Gondnoki kirendelés.** A *debreczeni* ügyvédi kamara választmánya közhirre teszi, hogy *Szesztay Károly* ügyvéd elhalálózván, a névjegyzékből töröltetett s örödjára részére gondnokul *Murányi László dr. nyiregyházi* lakos, ügyvéd rendeltetett ki.

* **Ősztöndíjas növendékek.** *Debreczen* városnak a Zenedében négy alapítványi helye üresedett meg, melyre a tanács a zenede igazgatósága által ajánlott növendékek közül a következőket vette fel: A király által tett 600 koronás alapítványára *Nagy Erzsikét*, *Nagy Károlyné* óvónő leányát. *Debreczen* város 600 koronás alapítványára *Szücs Margitot*, *Szücs János* pénzügyi tisztviselő leányát. A 400 koronás alapítványi helyre *Grünvald József* kamarai segédtitkár leányát, *Alicét*. Az Erzsébet királyné 200 koronás alapítványi helyre *Orosz Istvánné* leányát ajánlotta a tanács. Az alapítvány élvezése ez évi szept. 1-től veszi kezdetét.

* **Utóajánlat.** Megemlítettük, hogy a *Biedermann*-féle palotát árverésen dr. *Ujfalussy József* orvos vette meg 264 ezer koronáért. Mint értesülünk, az árverésre utóajánlat érkezett be, amennyiben *Lamprecht Frigyes* pékmester az *Ujfalussy* által árverésileg helyben hagyott összegben felül 26 ezer négyszáztiz koronás utóajánlatot tett a *Biedermann*-palotára.

* **Állami tisztviselők országos egyesülete.** Az állami tisztviselők országos egye-

sülete tárgyában a tisztviselői kongresszus végrehajtó-bizottsága köriratot intézett a *debreczeni* állami tisztviselőkhöz, amelyből közöljük a következőket: a bizottság belátta azt, hogy csak olyan központi szervezet felelhet meg hivatásának, amelynek gyökerei szétnyulnak az egész országban, czélul tűzte tehát az egyesületi élet fejlesztését a vidéken, olyan önálló és független alakulatok létesítésével, amelyekben a tisztviselői érdekek kellően fejleszthetők legyenek. A bizottság a tervezett országos egyesület törzsévé az önálló vidéki köröket alkotta, amelyek mindenütt ébrentartják az érdeklődést. Bár mely vidéki tisztviselő-egyesület alapszabályainak esekély módosításával beilleszthetők az országos egyesület kötelekébe, szintugy csatlakozhatnak a már fennálló, vagy alakulandó azon tisztviselői egyesületek, amelyek tisztán társadalmi vagy gazdasági czélokért alkultak. A végrehajtó bizottság kéri a helyi bizottságokat, az önálló vidéki egyesületeket, valamint az állami és hatósági tisztviselőket, csatlakozzanak minél tömegesebben az országos egyesülethez, hogy szept. hó második, esetleg október első felében az országos egyesület megalakulása esetén a köztisztviselők országos szövetsége fel fog oszolni, illetve az új egyesületbe be fog olvadni.

* **Mariska temetése.** Tegnap délelőtt temették el a szerencsétlen véget ért kis ezukrászleányt *Mézes Mariskát* a közkörházból. Koporsóját sok díszes koszorú fedte és a részvét meghatóan nyilvánult a temetésen. A temetési szertartást *Nyári Ignác r. kath. lelkész* végezte, mely után a r. kath. temetőben tették örök nyugalomra a tragikus véget ért ifjú leánykát. Legyen siri álma édes, zavartalan. Lebegjen felette a béke szelid angyala.

* **„Arany Bika“ ur.** A „Fremdenblatt“ érdemes kiadóhivatala ugyancsak megadja a titulát a *debreczeni* „Arany Bika“ szállónak. Megurazza amugy igazából s mint a hozzánk beküldött czim-szalag igazolja, így czimezi a *Bika* szállónak járó lappéldányt:

Wohlgeboren Herrn Arany Bika
Debreczin.

Ez pedig igen helyesen van így és azt bizonyítja, hogy végre valahára becsülni kezdi a német sógor a magyart. Volt rá idő a *Bach* világban, hogy a kit *Herezeg*-nek hívták, azt egyszerűen *Czeg*-nek irták be a lajstromba, mivel a fekete-sárga észjárás szerint az urazás a „Herr“ nem illette meg a magyart. Ime most vezekel a szomszéd a régi bűnért és alázattal megurazza a fogadónkat is. Hát csak rajta! Illő, hogy valahára tisztességre szokjanak odaát.

* **A zsebmetsző rekordja.** Tegnap számunkban hirt adtunk már *Szabó Gábor* zsebmetszőről, kit *Dobos* rendőrbiztos tartóztatott le. Az ügyeskedő férfiú a rendőrség elé került s egyideig tagadott vakmerően, mint az jóra való zsebmetszőtől méltán elvárható. Később azonban

megszállta a jobbérzés és kivallotta, hogy az *aranyosmegyesi* csendőröktől szökött meg, kik szintén zsebmetszés miatt tartóztatották le. A rendőrség értesítette *Szabó* letartóztatásáról az *aranyos-medgyesi* csendőrséget.

* **Titokzatos halott.** Honnan vetődött *Debreczenbe*, ki várja hazafelé édes reménykedéssel? . . . Neve, kiléte nem tudható! Mikor *Nagy László* és *Veres Sándor* rendőrök tegnap este 7 órakor az *Árpád-téren* rátaláltak, már nem tudta megmagyarázni élettrajzát. Eszméletlenül feküdt s a halál szele mély sápadtságot rajzolt arcára. Olyan napszamos-féle embernek látszott szegény. — Talán nem kapott munkát s megölte a nyomor. A fényes, csillogó házak között ez is megtörténik. Bevitték a közkörházba a titokzatos embert, hol meghalt. Ma boncolják föl a földi étellel leszámolt embert. A rendőrség részéről *Fittler Jenő* lesz jelen ez aktusnál. Azután eltemetik az alföldi sárga homokba. Valahol messze meg — ki tudja, hol? — egy család várja-várja hazafelé repeső szívvel a kenyérkereső apát!

* **Utazó zsebtolvaj.** *Dobos József* rendőrbiztos ügyessége egy veszedelmes utazó zsebtolvajt juttatott a rendőrség kezébe. A közismert csavargó és érték-távolitnok *Frid Mihály*. *Szigeten* született s onnan indult ki hódító útjára. Az ország nagyobb városaiban vendégszerpelgetett s végezte zsebmetszési műveleteit. A napokban *Debreczenbe* érkezett az országos vásárra, hol szintén folytatni akarta a „kézimunkát“, de *Dobos* rendőrbiztos hamarosan lefűlelte. *Frid* ur most a börtönben ül s unatkozik kegyetlenül.

* **Halálozás.** Ifjúkora legszebb idejében, 19 éves korában ragadt el a halál egy szép jövőjű ifjút a *debreczeni* jogakadémia kebeléből. Edesanyja egyetlen gyermekét, pályatársai a szerető jó barátot vesztették el benne. *Halász Imre* első éves joghallgató hunyt el tegnap edesanyja karjai között. Husvétkor legáczióban volt, hol meghült és azóta folyton betegeskedett, míg végre tegnap örök álmra hunyta szemeit. Temetése ma délelőtt 9 órakor lesz a *Füvészkert-utca* 16. sz. háztól.

* **Angelotti mulató.** Az estéről-estére tett nézőtér előtt játszó *Angelotti* mulató fő vonzereje az új műsorban egy bájos, fiatal leány: *Tilda Itália*. A kitűnő művésznő egy kettősben tünt föl s a *Tilda-Hilda* duett annak idején bejárta *Európa* minden nagyobb varieté színpadát. Ez volt a kezdet, de a szép jövő előtt álló chansonette azóta sokat fejlődött. Pompás hanganyaga, temperatumszikkes, elegáns megjelenése meghódította *Debreczen* közönségét is, mely őszinte elismeréssel adózik naponta a jeles művésznő pajkosan édes dalainak. A mulatót melegen ajánljuk közönségünk pártfogásába.

Ma este a katona zenekar bucsu hangversenyt tart,

a vasuti állomás vendéglőjében.

SZABAD BEMENET.

Ételekről és italokról **OTTÓ SÁNDOR** vendéglős gondoskodik.

* Két középiskolai tanuló vagy lány teljes ellátásra felvétetik. Ertekezhetni dr. Borbély Imrénél. Piac utca 30 szám.

x **Próbálatok meg mindent és tartások meg a legjobbat!** A krónikus hiánytalan tápláltság, betegség, mely nem csak az alsóbb néposztályokban van elterjedve, hanem épen a jobbmódu körökben, kik ugyanis általános idegességben szenvednek a gyomoridegek túlingerlése következtében és az emésztőképesség gyengítése, nehezen emészthető inyenczafalatok által és a rendetlen életmód következtében sokszor étvágytalanság áll be, mely rövid idő múlva oka a hiányos tápláltságnak és ez ismét alapját képezi különböző betegségeknek, mint vérszegénység, sápkór, gyengeségi állapotok, vagy alapul szolgál más komolyabb betegségnek. Megkísérlették és szerencsésen sikerült oly fehérnyé készítmények előállítását, melyek a hiányos tápláltság leküzdésére képesek. Ezek közül az első helyet a Samatose foglalja el, mert ez nemcsak mint sok más ily készítmény lehetőleg kis térfogat mellett magas tápértékkel bír, hanem a tápanyagot oly alakban tartalmazza, mely egyenesen a test nedvei által vétetik fel, a gyengült emésztési szervek igénybevétele nélkül.

EGYLET.

Választmányi ülés. A rabsegélyező-egyesület választmánya e hó 15-én pénteken délután 5 órakor a kir. törvényszéki palota esküdti várakozó-termében választmányi ülést tart, melynek egyetlen tárgya a felállítandó rabmenház céljaira egy földbérlet ügyében hozandó határozathozatal. A választmány tagjai kéretnek a pontos megjelenésre.

Nyugdíjgyűlési gyűlés. A „Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyűlése” debreczeni fiókjának választmánya augusztus 10-én tartotta rendes havi ülését. Az ülésen Keller Jakab elnök bejelentette, hogy az egylet vagyona a központi pénztárnál 641.341 korona 94 fillér. A debreczeni fiók külön alapja 366 korona 31 fillér, mely a Debreczeni Első Takarékpénztárnál gyűmölésztetik és özvegyek, árvák segélyezésére fordítatik. A debreczeni fiók taglétszáma 262, mely bizony nagyon csekély a debreczeni munkások nagy számához képest. Az egylet hivatalos helyisége a „Debreczeni Sörösarnok” vendéglőben van, hol vasárnaponként felvilágosítással szolgálnak a belépni akaróknak.

IRODALOM.

○ **Dóczy József dalai.** Debreczen kitűnő zeneszerzője, az immár ország-szerte közkedvelt népdal-költő Dóczy József tegnap délelőtt mutatta be meghitt baráti körben a sajtó képviselőinek a „Csokonay-Kör” kiadásában jövő hó elején megjelenő új dalszerzeményeit. Szinte fölöslegesnek véljük a dicséret szót — félve attól, hogy közhellyekkel és frázisokkal szólunk azokról az Istenáldott tehetség költött pompás, minden műjükben magyar nótákról, melyeket igazán nagy élvezettel és lelki gyönyörűséggel hallgattunk meg a tegnapi premieren a kiváló zenetanár P. Nagy

Zoltán mesteri zongorajátéka közvetítésével. Dóczy József dalairól egyenkint alig írhatunk. Edesen fülbemászó, megkapóan eredeti és mindenekfelett magyaros valahány és bizton hisszük, hogy újabb babért hoz a jeles nótaköltőnek. A „Nádfedeles kis házikóm . . .”; „Felednélek, felednélek . . .”; „Kit gyászol a feckemadár?”; „Magas a kaszárnya” és a többi közismert Dóczy nótáknak értékes sorozatát folytatja e legújabb dalkötet, melyből hamarosan népszerűek lesznek: A koresmából boros fővel . . .; Peng, peng, peng . . .; Szabad a huszárnak . . .; Rámás piros eszimat vettem . . .; Ieza te! Rieza te!; Piros rózsa kivirított . . .; Három soros piros kláris . . .; Kivirított az akácfa . . .; Debreczeni nagyerdőben . . .; Irattam én a rózsámnak . . .; Szoboszlór a selyemkendő de ritka . . .; Van minálunk minden háznál kutágas. Az új nótáskönyv szeptember 10-re lesz készen és előre is felhívjuk reá közönségünk szíves, jól megérdemelt figyelmét. Dóczy József nótáinak ismeretetésére egyébként még visszatérünk.

TÁVIRATOK.

Körber Rátóton.

Budapest, aug. 13. (Saját tudósítónktól.) Körber Ernő dr., osztrák miniszterelnök, a ki tegnapelőtt este érkezett Rátótra, a tegnapi napot Széll Kálmán miniszterelnöknél töltötte s ma reggel utazott ismét vissza az osztrák fővárosba. A két miniszterelnök a tegnapi napot a két állam gazdasági kérdései megbeszélésének szentelte s késő estig tartó tanácskozások folyamán megvitatták a még függőben lévő egész anyagot. Széll Kálmán miniszterelnök pénteken, f. hó 15-én a felségnek való jelentéstétel céljából Ischlbe utazik.

A német császárné balesete.

Berlin, aug. 13. Kadinenben, hol a császárné nyaral, tegnap csolnakra lépéskor a felséges asszony megcsuszva, ballabát kifecizmitotta.

Lenau ünnep Csatádon.

Zsobolya, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Lenau szobrának alapját ma helyezték el nagy ünnepség keretében. Herczeg Ferencz, Rákosi Jenő és Gullner államtitkár mondtak beszédeket. A debreczeni „Csokonay-Kört” Kardos Albert dr. képviselte.

NYIL-TÉR.

Nyilatkozat.

Kellemetlen oldaláról ismeretes az a tény a nagy közönség előtt, hogy én alulírott már egy év óta valóságos vakmerő elszántsággal — de sohase rosszhiszeműleg — támadtam folyton Hajdúvármegye főbb tisztviselőit röp-

iratokban, beadványokban és hírlapilag egyaránt. Nem előzetes sérelmeim megtorlása volt azzal a céllal, mivel nemtellen bosszúvágy sohase vezérelt engem és nem is a szolgálataim lázadása volt ura ellen az a cselekményem, hanem egy, igazságában rendületlenül bizó férfinak szabadságharczi riadója volt az. Nemcsak a magam, hanem jobb sorsra érdemes családom jelenét és jövőjét is kockáztatva, sőt semmivé téve, a legnagyobb odaadással szolgáltam kitartóan, körömszakadtáig e kétségbeesett ügyet, bár éppen nem tudtam, hogy az általam fölfordítottak valók és igazak-e, csak hittem, még pedig erősen hittem azt, mert csakugyan olyan alakban jutottak azok alem, hogy méltán egész kizártan tarthattam a családom lehetőségét.

Ez alapon én tiszta jóhiszeműséggel rohantam a hallatlanul aránytalan küzdelembe, a minek azonban eddigi eredménye pusztán csak az, hogy nekem sem a törvény, sem a társadalom, sem a közvélemény még parányi igazat sem adott s így az általam oly lelkesülten védeltmezt boldogtalan ügy mindörökké elbukott, meghalt a boldog föltámadás minden reménye nélkül.

A legutóbb történtek különös figyelembevétele után pedig igazán józan érz — ellenes volna tovább folytatnom az áldatlan tusát; ennél fogva — de korántsem a következményektől tartva, mert én is Istentől félek csupán, mástól nem a világon és a nélkül, hogy az általam eddig oly önfeláldozólag szolgált ügynek árulójává lennék, mert hisz nincs is abban mit elárulni, bérencze én nem voltam és nem is leszek senkinek soha — belátom, hogy a tévedésekre halmozott félreértések és a fekevesztett szenvedély heve csapongtatták oly magasra föl az ádáz küzdelem hullámain, egyedül csak jobb meggyőződésemet követve, leteszem a feyvert, legyőzöttnek jelentem ki s becsületre megadom magamat. En a vesztes kicsiny pártúto a győztes nagy hatalom előtt meghódolok, de éppen nem valaki **rakényszerítése**, sem bánni előny ígérese folytán, minthogy se az íjesztésre, se a kecsgetésre nem szorultak a megyeházi urak, de nem is kísérlette meg e dologban se egyiket, se másikat egyáltalán senki, hanem csakis azért, mivel elkell ismerem azt, hogy az igazság mérlege az általam oly példátlanul meghurczolt tisztikar javára billent, vagyis mert ők az ellenük zudított összes vadak alul mind tisztázták magukat; míg ellenben nekem minden, de minden elveszett.

A tények ilyen állásában a méltatlanul bántottaknak elégtétellel én tartozom s azt tölem telhetőleg ezennel meg is adom. Mivel pedig elég merészségem volt akkor az általam sehogysem ellenőrizett híresztelések alapján a nagy nyilvánosság előtt súlyosan meggyanúsítani vármegyénk főtisztviselőit: éppen úgy van most elég lelki bátorságom arra, hogy az illető urakat mind azért ugyancsak a nagy nyilvánosság előtt ime! megkövessem, illő tisztelettel kérvén gróf Dégenfeld József volt főispán ur ő méltóságát, továbbá Rásó Gyula királyi tanácsos alispán ur ő nagyságát, valamint Weszterény Zoltán vármegyei főjegyző és Czegiedy Mihály tiszti főügyész tekintetes urakat, hogy méltóztatának kiengesztelődvé elfogadni jelen alázatos bocsánatkéremet és így részemre, ki e lépésemmel most egész más utra tértem, kegyeskednének nagy lelkiüleg a büntefedést biztosítani. Kijelentem, hogy alaptalannak bizonyult gyanúsításaimat valóban nagyon sajnálom és igazán, őszintén megbántam, hogy a fenti urakat kellő meggyőződés nélkül oly méltatlanságokkal mertem illetni.

Mindezeknek a kinyilvánításával tartoztam, megjegyezvén, hogy erre engem föl nem szólított senki soha, ezt egyenesen magamtól tettem és pedig azért, mert ezzel óhajtom lehetőleg jóvátenni nem szándékos rékeimét, aminek a megbocsátására egyedül a fenti urak nemesszivűsége jogosult.

Debreczenben, 1902. augusztus 12.

Beksenyey József.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Új vizsgálóbíró.** Mint a „Budapesti Közlöny” jelenti, az igazságügyminiszter a debreczeni kir. törvényszék területére vizsgálóbírói állandó helyettesül Szoboszlai Sándor dr. kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

* **Kinevezés.** A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke, Szarka Imre végzett joghallgatót, szatmárnémeti lakost, a debreczeni kir. ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű, díjtalan jogszakornokká kinevezte.

KÖZGAZDASÁG.

A cs. kir. Adria biztositótársulat

1901. évi üzleti jelentése (a 63-ik a társulat fenállása óta) amelyet a f. é. ápr. 30-án megtartott közgyűlésen terjesztettek elő, a következő fontosabb adatokat tartalmazza:

Az életbiztosítási ágban 43,575,088 korona tőkéről szóló 7894 ajánlat volt elintézendő, melyre nézve 40,043,226 korona tőkéről szóló az előző év 35,434,510 korona tőkével szemben — biztosítási kötvények állítottak ki. A biztosítások átlaga az év végével 237 és fél millió korona tőke és 612,744 korona járadék-biztosításokban, minél fogva a tőkebiztosításoknál 16,955,764 korona tiszta szaporodás mutatkozik. Díjakban 10,031,421 korona vétetett be. Halálesetek után, valamint a biztosítottak életbenlétekor esedékes fizetések 4,882,299 koronát igényeltek, míg a függőben maradt károkkért 790,113 korona helyezettett tartalékba.

A néhány év előtt létesített sídóval 600,000 koronára összegyűjtött, a kamatláb leszállítására szolgáló pótdíjtartalék 500,000 korona ezidei átutalás által 1,100,000 koronára emelkedett s így az életbiztosítási osztály díjtartalékai és a díjtételek 1901. évi december 31-én 63,573,742,70 koronát tesznek ki. — Az elemi (tűz és szállítmány) biztosítási ágazatok díjbetételei 10,391,318 koronára rúgnak. Viszontbiztosításokért — 8,821,148 korona lón kifizetve és a kárfizetések, a viszontbiztosítási részlevonásával 6,639,173 koronát vettek igénybe, míg a függőben maradt károokra a viszontbiztosítási rész levonásával 1,210,256 korona helyezettett tartalékba. Mindkét biztosítási ágazat díjtartaléka 11,273,150 korona, levonva a viszontbiztosítási rész 6,075,680 korona. Kielégítő módon fejlődik az 1900. év utolsó hónapjában bevezetett betöréses lopás elleni biztosítás is és remélhető, hogy ezen, a közönség igényeinek minden tekintetben megfelelő ágazat a küldföldhöz hasonlóan hazánkban is mindinkább tért fog magának hódítani.

A kamatláb leszállítására vonatkozó pótdíjtartalék emelésére átutalt 500,000 korona után, a múlt évi 12,476,62 korona egyenlegátvitel tekintetében vétele mellett 1,046,140,88 korona nyereség mutatkozik. Ezen nyereségből az életbiztosítási osztály rendelkezési tartalékára 72,984,20 korona, az általános mérleg rendelkezési tartalékára pedig 100,000 korona utaltatott át, miáltal az első helyen említett tartalék 720,000 koronára, utóbbi pedig 1,000,000 koronára emelkedett. Az idei osztalék a múlt évhez hasonlóan 160 koronát tesz ki részvényenként. A tartalékok immár 73 millió koronára emelkedtek, még pedig díjtartalékok czimén (saját számlán, azaz a viszontbiztosított rész levonásával)

63,989,650 korona, kamatlábcsökkenési pótdíjtartalék 1,000,000 korona, nyereségtartalék 6,674,983 korona és árfolyam-ingadozási tartalék 1,628,537 koronaárát.

REGENYCSARNOK.

A SZERELEM HATALMA.

Regény.

Írta: Jablonczay Kálmán.

(Folytatás)

50

VIII.

Lóna és Kretur halála.

Babill, a kékes felesapódó lángok között csakhamar észre vett egy nagyobb fekete esomót, melynek a Lóna holttestének kellett lennie.

Egy hosszú horgos póznát vágva a legközelebbi fáról, annak segítségével, kipiszkálta a fekete esomót a tűz szélére.

A Lóna össze üszkösödött holtteste volt.

Felismerhetetlenné sülve fekete hamuvá égve ott feküdt lábaiknál a még egy órával ezelőtt olyan nagyon szép asszony.

Tardosmegilletődve majdnem könybe borult szemekkel tekintett a kedves bajtársnő holttestére ki olyan nagyon hozzá volt növe hányatott életéhez.

Egy esomónyi hamuvá égett testrész vett magához az üszökké égett testből, azt zsebében elrejtve, neki indult a bizonytalanság mezejének ismét.
(Folyt. köv.)

Hordó eladási hirdetmény.

A gróf Degenfeld József és Dr. Balkányi Miklós tulajdonát képező

„ERZSÉBET”

szőlőtelepen épített, beton üveg pinceze elkészülvén, az egész kitűnő állapotban levő

hordó készlet

mely mintegy 200 darab 6—7 hectoliteres hordókból áll, jutányosan eladó.

Bővebb felvilágosítást a helyszínen ad

Kiss Imre
vinczellér.

KRAYER E.
ÉS TÁRSA

MAGYAR FESTÉK-, KENCZE- ÉS LAKK-GYAR

BUDAPEST,

Iroda és raktár: — Compt. u. Niederlage:

V., Váci-ut 6. (Frankl-vasudvar) nyugoti pályaudvar közelében.

József főherceg ő cs. és kir. fensége udvari szállítójai.

Halzsir, faggyu, vaselin, gépolaj, koci-kenőcs, föld-, vegyészeti- és lakkfestékek, kátrány, carbol, creolin, carbolineum, kékkő, olaj, vízüveg, kátrány, silicat, portland-cement, gipsz, graphit stb.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

FŐKÜZLETEK: — FILIALEN.

VII., Akácfa-utca 64. (Király-utca sarok).

VII., Kerepesi-ut 50. (Erzsébet-körút sarok.)

IV., Vámház-körút 10. (Közp. vásárcsarnok átellenében).

M. kir. állami és Budapest fő- és székváros szállítójai.

NOVAK FERENCZ

vésnök és zománczó

BÉCS, XVI., Koppstrasse 34.

a legtöbb egyesület és testület,
szövetség és klubok szállítója.

Előnyös forrás jelvények, díszítések, érmek és ki-
tűntetések tekintetében arany, ezüst és bronzból, kerék-
párosok, evezősök, vitorlások, athleák, lövészek, tornászok
dalarok, vadászok, veteránok, tüzoltók, stb. számára.

Minták kívánatra bérmentve küldetnek mindenüvé.
Elsőrendű ajánlatok.

Uradalmi teavaj,

Gróf Deseffy uradalmából
naponta friss,
kilója 1.20., kapható:

Czeplédi és Polgárnál.

Weiner és Grünbaum Budapest, Váci-utca 2.

Egyéves önkéntesek
Egyéves önkéntesek
Egyéves önkéntesek
Egyéves önkéntesek
Egyéves önkéntesek
Egyéves önkéntesek

részére a legolcsóbban készíti az egyenruha felszerelést, részére készíti a legegységesebb egyenruhákat részére küld díjtalanul árjegyzéket. részére sorozási és áthelyezési kérvénymintákat díjtalanul ad, részére minden katonai ügyben ad díjtalanul felvilágosítást, részére újabb kiadott Egyenruházati Köz. emévek című könyvét díjtalanul küldi.

Weiner és Grünbaum Budapest, Váci-utca 2.

Naponta friss szedésű

sárga dinnyét

legjobb fajtákból — saját termés.
Készíték legjobb izléssel kötött.

menyasszonyi és nyoszolyolányi

csokrokat

és alkalmi

koszorukat

legszilidabb árban.

Becses pártfogásért esedezve
kiváló tisztelettel

Paezelli János

mag és virág kereskedő

Debrecen.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész-féle balzsam

Közegészségügyi hatóságilag megvizsgálva és véleményezve.
A palack felszerelése a kereskedelmi törvény védjegy oltalmába részesül.

Ezen balzsam úgy belsőleg, mint külsőleg használ és pedig: 1. még eddig el nem ért hatású gyógyszer a tüdő és mell minden betegségeinél, enyhíti a hurutot, csillapítja a kihányást, eltávolítja a fájó köhögést és idült fájdalmakat is gyógyít. 2. Kiválóan használ torokgyulladásnál, rekedtségnél és Minden nyakbetegségekben stb. 3. Teljesen eltávolít minden lázt. 4. Meglepően gyógyítja a gyomorgöresöket, kólikát és szaggatásokat. 5. A könnyű székélést elősegíti és a vért valamint a vesét tisztítja eltávolítja a lépkórt, a buskomorságot, elősegíti az ótvágyat és emésztést. 6. Kitűnően használ fogfájásoknál, odvas fogaknál megszünteti a szájbűzt, minden fog- és szájbetegségeknek, eltávolítja a felbőgést. 7. Kitűnően használ külsőleg, mint csodagyógyszer minden sebeknél, égéseknél, fagyott tagokra, megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, közhényt, fülbajt stb.

Figyeljünk mindig pontosan a fenti zöld angyal védjegyre!

Hamisításoktól legjobban megóvhatjuk magunkat, ha közvetlenül a gyárból rendelünk eredeti karton csomagokban. — Az osztrák-magyar birodalom bármely postaállomására küldve, 12 kis vagy 6 duplaüveg ára 4 korona. Bosznia vagy Hercegovinába 4 korona 60 fillér. Megrendelések csak a pénz előleges beküldése vagy részletfizetés mellett eszközölhetnek.

Miért szenved Ön! mikor a biztos gyógyulásra bármiféle és bármilyen régi sebeknél biztos kiláása van és a csaknem mindig fájdalmas és veszélyes műtéteket sőt egyes tagok levágását is kikerülhet **Thierry A. gyógyszerész százlevelű rózsabalzsamával** egyedül valódi

mely rendkívül szívóerővel bír s a sebek gyógyításában, valamint a fájdalom egyhítésében utóérhetetlen. A valódi százlevelű rózsabalzsam használható:

A gyermekágyasnő mellbajánál, tejgyülemlésnél, mellkeményedésnél, orbáncz mindennemű sérelmek láb- vagy csontsebesülések, sebek, genyedség, dagadt lábak sőt csontszu ellen; ütes-, szurás-lő-, vágás és zuzódási sebek ellen. Használható minden idegen résznek, u. m. üveg-, faszálka, homok, szilánk és tüskék eltávolítására. Mindennemű daganat, kinövés, pokolvar, ujjaképződés, sőt rákbetegség ellen, szemölcs, körömdaganat, hólyag- és feldörzsölt lábak gyógyítására. Mindennemű égési sebek, fagyott testrészek, betegeknek hosszas fekvés által támadt sebek, nyakdaganat, vértörődés, fülzugás és a gyermekeknek előforduló kisebesedések ellen stb.; a széküldés kizárólag az összeg előleges beküldése mellett eszközölhetik. 2 tévely, csomagolás, szállítólevél és bérmentes megküldéssel 3 kor. és 50 fill.

Számos bizonyítvány áll rendelkezésre. Figyelmeztetők mindenkit a hatástalan hamisítványok megvételétől s kérem szigorúan arra ügyelni, hogy minden tégelyen a fenti védjegy és cízének „Thierry A. Orvossal-gyógyszertára Pregradában” beleegyetve kell lenni. E két gyógyító erejére nézve felülmulhatatlan szer schase romlik meg, de sőt ellenkezőleg minél régiebbek, annál értékesebbek és hatásosabbnak, nem árt nekik se a hideg, se a meleg, azért bármely időszakban használhatók. Csaknem mindig biztos sikerrel járnak, különösen míg az orvos megérkezik, természetesen schase szabad másféle hamisításokhoz vagy sokszorososan ajánlott hatástalan és értéktelen pótszerekhez nyulni, melyekért csak haszontalanul dobjuk ki a pénzünket, de maradjunk meg mindig a régi, kipróbált, olesó megbízható s amellel teljesen ártalmatlan, világhírű szer mellett, melyeket minden családnál előforduló eshetőségekre mindig készletben kellene tartani. A hol a valódiság minden felsorolt jeleivel ellátva nem volna kapható, egyszerűen rendeljük közvetlenül az alábbi cím alatt:

Thierry Adolf LIMITED orvossal-gyógyszertárától, Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Központi vaktár:

Budapesten Török J.; Zágrábban Mittelbach S.; és Bécsben Brady C. gyógyszertárában.

Zacherlin

biztos szer
minden rovar ellen.
Csak
„üvegben vásárlandó”.

Kapható Debreczenben: Bán László, Csanak József, Csillag József, Csicsó Lajos, Deutsch Lajos, Félegyházi János, Jóna és Jóna, Fritsch Károly, Ganovszky Lajos, Geréby Fülöp, Göcsey István, Havas József, Hirsch Ferencz, Jánossy Béla, Klein Bernát, Krausz J. Bernát, Kohn H., Komlóssy Lajos, Kondor J. és fiai, Kontsek Géza, Kornhoffer József, Kovács Mihály, Lindenfeld J. Jenő, Lusztig Károly, Lusztig és Bán, Máyer József, Neumann és Weisz, Parti Ferencz, Riekl J. Zelmós, Ifj. Rózsa Lajos, Rosenfeld R., Rosenthal Dániel, Rosenthal Sándor, Róth Antal, Roth Ignác, Szent Királyi Tivadar, Tóth Kálmán, Térei J. Váray József. **B.-Ujfalva:** Ifj. Weiszberger Ignác. **Er-mihályfalva:** Lévay Vincze, Grósz Samu, Pollák Móríc. **H.-Böszörmény:** Gemeinbeck József. **H.-Nánás:** Slachta János. **H.-Szoboszló:** Kömer Béla. **T.-Füred:** Kohn Jakab, Weiszmann J., Kiss G. Ernő.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.